

Štancl, Rudolf

[Wissenschaftliche Zeitschrift, 1961, Jg. 6]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. G, Řada sociálněvědná. 1963, vol. 12, iss. G7, pp. 170-171

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/111545>

Access Date: 09. 03. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

v našem společném cíli při rozvíjení vyspělé socialistické společnosti, ukázat přínos hnutí v rozvoji komunistických prvků v naší společnosti a současně pomoci soutěžícím kolektivům v odhalení nedostatků v jejich práci a jejich překonání.

Kniha sestává ze sedmi samostatných statí, které jsou vnitřně spjaty problematikou hnutí zkoumané z různých aspektů.

Autoři si všímají nových podmínek a faktorů v rozvoji hnutí v současné době, podílu brigád socialistické práce v překonávání podstatných rozdílů mezi fyzickou a duševní prací, jejich úlohy v rozvoji socialistického kolektivismu, zkoumají jejich vliv v procesu kulturní revoluce, při formování socialistického smyslu života, narůstání prvků komunismu v naší společenské skutečnosti a otázek uplatňování vedoucí úlohy strany v rozvoji hnutí brigád.

Autoři si ovšem nekladou za cíl definitivní a vyčerpávající odpověď na řadu položených otázek. Omezují se na několik základních problémů zkoumaného okruhu otázek. Zde však přináší množství zcela nových myšlenek a pohledů a také množství otázek nadhazují. Zejména stať o socialistickém smyslu života zůstává zcela programově otevřená a klade si za cíl především dát některé podněty k řešení důležité otázky po smyslu života socialistického člověka. Kniha značně obohacuje rostoucí literaturu věnovanou nejmasovějšímu hnutí naší společnosti.

Augustin Beneš

Wissenschaftliche Zeitschrift der Hochschule für Ökonomie.

Berlin—Karlshorst, ročník 1961.

Jako novinku ročníku 1961 zavedl časopis uveřejňování projevů na tzv. *Karlshorster Hochschulgessprache*, které se konají na této vysoké škole od počátku roku 1961. Těchto diskusních večerů se zúčastňují učitelé a studenti všech fakult vysoké školy i pracovníci z praxe. Jsou pořádány jednou měsíčně; večer se zahajuje referátem, po němž následuje diskuse, v níž může každý vystoupit s jakýmkoli dotazem a nemusí být při tom specialistou v daném oboru. Tak např. G. Pflücke zde referoval o podstatě a významu demokratického centralismu, G. Brendel o krizi kapitalistického měnového systému a s dalším referátem vystoupil R. Brauer a věnoval ho vztahům národního hospodářství NDR k národnímu hospodářství SSSR po XXII. sjezdu KSSS.

Obecným problémům politické ekonomie je věnována stať K několika otázkám moderní buržoazní teorie důchodů a financí, v níž H. Koziolek ukazuje úpadek moderní buržoazní teorie důchodů a uvádí příklady ze západního Německa (*Peter, Jecht, Haller, Krelle, Bombach, Schmölders*). Od japonského vysokoškolského profesora S. Kaida je informativní článek *Mzda v Japonsku*. H. W. Haack je autorem stať *Několik poznámek k procesu vulgarizace buržoazní teorie pozemkové renty a k charakteru moderní buržoazní teorie pozemkové renty*. Ve vulgarizaci buržoazní teorie pozemkové renty (je nutnou součástí všeobecného procesu vulgarizace buržoazní politické ekonomie) rozlišuje zde autor tři etapy. První etapa začíná Sayem — jde o vulgarizaci Smithovy a Ricardovy teorie pozemkové renty. Ve druhé etapě (po vydání 3. svazku Marxova Kapitálu) jde o rozklad buržoazní teorie pozemkové renty vlivem teorie mezního užítku. V první i druhé etapě jde o popírání zdrojů a příčin existence absolutní pozemkové renty. Třetí etapa začíná v období imperialismu a všeobecné krize kapitalismu. Představiteli tohoto období jsou Cassel, Carel, von Stackelberg, Ropke aj. V této etapě jde o popírání zdrojů a příčin existence diferencální pozemkové renty. Současná teorie pozemkové renty plní úlohu apologeta kapitalismu: pomocí nevědeckých názorů o pozemkové rentě ospravedlňuje a zatemňuje rentové vztahy, skutečné vykořisťovatelské vztahy v kapitalistickém zemědělství.

Značný počet stať je věnován problematice hospodářského vývoje v západním Německu. Nejzávažnější je jistě kolektivní příspěvek institutu politické ekonomie nazvaný *Úloha a význam existence socialistického tábora pro vývoj postavení dělnické třídy v současném kapitalismu* (v západoevropských kapitalistických zemích, zvláště v NSR). — Z dalších článků je třeba uvést tyto: *Základní rysy vývoje komunálních spořitelců v kapitalistickém Německu* (G. Polaschewski) a *K vývoji západoněmeckého zdravotnictví a sociální péče pod vlivem socialismu* (K. Neelsen).

Ještě větší část stať je pochopitelně věnována aktuálním otázkám hospodářského vývoje v Německé demokratické republice. Po XII. sjezdu KSČ, na němž byl zdůrazněn rozvoj našeho chemického průmyslu pro naše národní hospodářství, je pro naše čtenáře zajímavý článek *Chemický průmysl NDR v socialistické soustavě světového hospodářství*. Autor článku L. Rouscik ukazuje, že v r. 1960 výroba chemického průmyslu v NDR vzrostla čtyřikrát ve srovnání s předválečným stavem (zatím co celková průmyslová výroba NDR vzrostla

3,3 krát). Výroba chemického průmyslu se podílí na celkovém objemu průmyslové produkce NDR asi 15 %. Pro tento tak významný rozvoj chemické výroby má NDR dostatečnou surovinovou základnu (jinědě ubli, vápence, sádrovec, draselné soli, kamennou sůl atd.) i dostatek kvalifikovaných kádrů s velkými výrobními zkušenostmi. Rozsáhlá chemická výroba umožňuje rozsáhlou chemizaci, jako jeden z hlavních směrů technického rozvoje národního hospodářství NDR: jednak rozšiřování chemického průmyslu cestou rekonstrukce a výstavby nových chemických závodů a jednak zaváděním chemických procesů do ostatních odvětví národního hospodářství, např. ve strojírenství, ve spotřebním průmyslu atd. V obsažném rozsahu výroby chemického průmyslu je NDR na sedmém místě na světě, a to za USA, za Japonskem, za SSSR, za Anglií, NSR a za Francií. Ve výrobě chemického průmyslu na jednoho obyvatele je NDR na druhém místě na světě. V roce 1958 pracovalo v chemickém průmyslu NDR asi 260.000 zaměstnanců. V uplynulých letech bylo do chemického průmyslu investováno v NDR 10–15 % z celkových investic. Chemický průmysl NDR se podílí 2 % na světové výrobě kyseliny sírové, 10 % na světové výrobě minerálních hnojiv, 15 % na světové výrobě kalciumkarbidu, atd. Významný je také podíl chemického průmyslu NDR na celkové chemické produkci socialistických zemí (zejména členských zemí RVHP): více než 25 % z celkové chemické výroby, 10 % na výrobě kyseliny sírové, 21 % na výrobě kalcinované sody, 25 % na výrobě kaustické sody, 30 % na výrobě chloru, 20 % na výrobě dusíkatých hnojiv, 8 % na výrobě fosforečných hnojiv, 62 % na výrobě draselných hnojiv, 56 % na výrobě kalciumkarbidu, 45 % syntetického kaučuku, 10 % výroby pneumatik, 23 % výroby plastických hmot, 67 % výroby PVC, 34 % výroby chemických vláken, atd. Chemický průmysl NDR je bezprostředně spojen se socialistickou soustavou světového hospodářství: NDR vyvází 20 % z vlastní chemické produkce a 20 % se podílí na chemickém vývozu zemí RVHP. Rozsáhlá je také vědecko-technická pomoc NDR ostatním socialistickým zemím. Autor dále hodnotí chemické programy v perspektivních plánech rozvoje národního hospodářství členských zemí RVHP. Dále hodnotí činnost komise pro vědecko-technickou a hospodářskou spolupráci pro chemický průmysl při RVHP a její přínos pro rozvoj socialistické mezinárodní dělby práce. Pomocnými orgány této komise jsou stále pracovní skupiny (pro minerální hnojiva, plastické hmoty, chemická vlákna, zpracování kaučuku, anorganické chemikálie, laky a barvy, farmaceutický průmysl) a dočasné pracovní skupiny, které se zabývají vypracováváním dlouhodobých perspektivních plánů (analýza rozvoje chemického průmyslu, stanovení hlavních směrů jeho rozvoje, vypracování předběžné koncepce vývoje do roku 1975, zásady socialistické mezinárodní dělby práce, otázky specializace a kooperace v chemickém průmyslu členských zemí RVHP atd.)

Z dalších statí věnovaných aktuálním otázkám hospodářského vývoje v NDR je třeba upozornit na tyto: *Aktuální problémy teorie a praxe národního důchoďu v NDR* (H. Koziolok), *K rozvoji podniků se státní účastí a k jejich vztahům ke státnímu rozpočtu* (Th. Roesler), *K několika otázkám vlastních nákladů a rentability zemědělských výrobních družstev* (G. Darkow), *Zlepšení systému ekonomického stimulování nové techniky* (H. Steeger a G. Schilling), *Požadavky principu komplexního plánování na plánovací činnost v socialistickém průmyslovém podniku* (H. Speter), *Úloha rad městských okresů a jejich odvětvových oddělení při vypracovávání a provádění národohospodářských plánů* (R. Witt).

Poměrně velký počet statí je věnován použití matematických a statistických metod v plánování a řízení národního hospodářství: *Sestavení a použití sachovnicových bilancí národního hospodářství* (J. Pilz), *K postavení matematiky ve studiu na vysokých školách ekonomických* (H. Bader a M. Biefernich), *Optimální varianta výroby — její sestavení pro stavebnictví za pomoci lineárního programování* (A. Renner).

Ze statí věnovaných otázkám hospodářské geografie a regionální ekonomiky je třeba upozornit na tyto: *O způsobu výroby a rozmístování výrobních sil* (G. Schmidt-Renner), *O základních předpokladech společenského rozmístování výrobních sil* (G. Schmidt-Renner), *Problémy změn vztahů mezi odvětvovou a územní dělbou práce* (G. Streibel).

Rudolf Štancl

Jan Šrůtka: O rozvoji životní úrovně prauejčičích za socialismu
SPN, Praha 1962, str. 240.

Ve spisech filosofické fakulty UJEP vyšla stejnojmenná studie, v níž Jan Šrůtka řeší velmi aktuální problematiku životní úrovně.

Autor svoji studii opírá o materiál z území bývalého Brněnského kraje, který v rámci nového územního členění splýnul jako správní jednotka s nynějším Jihomoravským krajem.